

Handlingsplan

Uppdaterad 2023-01-16

Folkhälsoplan

God och jämlik hälsa för alla.

Fastställt av: Kommunledningsgruppen

Fastställt datum: 2023-02-22

Dokumentet gäller till och med: 2030-12-31

Dokumentet gäller för: Alla nämnder och förvaltningar

Dokumentansvarig: Kommunledningsstaben

Diarienummer: KS/2022:474

Vision och budget med strategisk plan Vision: "Forshaga kommun 2040 – varmt välkommen!"

Här känner sig alla välkomna, trygga och inkluderade. Genom att vara öppna och visa tillit till varandra gör vi alla delaktiga. Våra olikheter är vår styrka. Vi ser möjligheter och utvecklas tillsammans. Gemensamt bygger vi ett hållbart och tryggt samhälle där ingen lämnas utanför. Kommunfullmäktiges budget med strategisk plan är kommunens viktigaste övergripande styrdokument. I budgeten återfinns också vår vision, det önskvärda framtida tillståndet för kommunen och kvalitets- och styrmodellen som övergripande beskriver hur den kommunala verksamheten ska styras, följas upp och utvärderas. Strategisk plan innehåller kommunens övergripande mål och värdegrund.

Plan anger inriktning och konkreta mål i en fråga av större vikt. Den är vägledande för beslut och styrning. Planen tar inte ställning till utförande eller metod. Har en begränsad giltighetstid och ska följas upp. Exempel på plan kan vara Bostadsförsörjningsplan. Beslutas av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller nämnd.

Policy är ett kortfattat dokument på en övergripande nivå om specifika, strategiskt viktiga områden. Den är vägledande för beslut och styrning. Policy tar inte ställning till utförande eller metod. En policy är vanligtvis långvarig, och gäller tills vidare. En policy bör konkretiseras i andra styrdokument, oftast i riktlinjer. Exempel på policy kan vara Upphandlingspolicy och Kommunikationspolicy. Beslutas av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller nämnd.

Handlingsplan är en sammanställning av aktiviteter som tillsammans ska leda till att uppnå mål. Den visar konkret vad som ska göras inom ett visst område, vem/vilka som ansvarar för uppgiften, ekonomiska konsekvenser samt när det ska vara klart alternativt när det ska följas upp. Omsätter ofta inriktningen i planen till konkreta åtgärder. Exempel på handlingsplan kan vara Handlingsplan för nybyggnation av flerfamiljshus på Åsmyren. Beslutas av kommunchef, förvaltningschef eller ledningsgruppen.

Riktlinjer är den mest konkreta formen av styrdokument. Ett dokument som innehåller en anvisning eller rekommendation för hur exempelvis en policy ska uppnås. Riktlinjer avser främst frågor rörande ren verkställighet. Riktlinjer kan betraktas som en slags handbok som ska ange ramarna för vårt handlingsutrymme i en viss fråga. Gäller tillsvidare vilket innebär att gamla riktlinjer måste upphävas när de blir inaktuella. Exempel på riktlinjer kan vara Riktlinjer för användande av sociala medier. Beslutas av kommunchef, förvaltningschef eller ledningsgruppen.

Innehåll

God och jämlik hälsa för alla.....	3
Ett gemensamt arbete mot en välmående kommun	3
Begreppet folkhälsa	3
Utgångspunkter	4
Tillämpningsområde	4
Målområden	4
Åtta nationella folkhälsopolitiska mål.....	5
Två strategiska regionala mål	5
Forshagas målområden.....	5
Implementering av folkhälsoplanen	6
Mål	7
Aktiviteter	7
Aktiviteter inom området Trygghet och kunskap för alla	7
Aktiviteter inom området Utveckling och tillväxt i harmoni	7
Aktiviteter för Kartläggning och uppföljning.....	8
Utmaningar.....	8
Uppföljning.....	9
Referenser	10

God och jämlik hälsa för alla

För en god och jämlik hälsa är det avgörande att ha en samverkan i frågan, internt såväl som externt med andra aktörer.

Folkhälsa är ett brett begrepp som berör oss alla och för att stärka folkhälsan krävs ett gemensamt arbete. Forshaga kommuns folkhälsoplan beskriver den viljeriktning som organisationen har inom området såväl som utpekade aktiviteter som ska genomföras för att nå målet om en mer jämlikt välmående kommun.

Ett gemensamt arbete mot en välmående kommun

I de mänskliga rättigheterna synliggörs vikten av hur flera delar av samhället påverkar vår känsla av tillhörighet och trygghet och därmed välmående. Det är en mänsklig rättighet att vi har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter till god hälsa.

Planen har ett externt perspektiv och beskriver hur våra olika verksamheter tillsammans kan göra skillnad för de vi är till för, våra invånare. Samtalen om hälsa utgår från ett livscykelperspektiv där vi genom våra olika verksamheter och i samarbete med andra aktörer i aktiviteter ska nå barn, vuxna och äldre. Att arbeta med folkhälsan i fokus är en av de bästa investeringar vi kan göra för platsen Forshaga kommun och dess invånare.

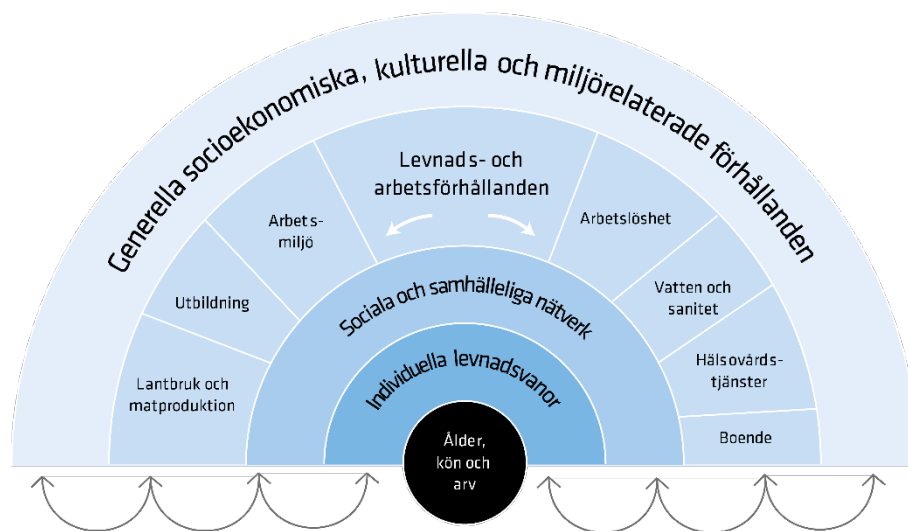
Folkhälsoarbetet i Forshaga kommun ska:

- Genomsyras av ett medvetet och normkritiskt perspektiv
- Öka medvetenhet och kompetens om människors hälsa och ohälsa
- Utgå från fakta, vetenskap och statistik
- Ha ett långsiktigt perspektiv och kontinuitet
- Genomföras i samverkan mellan flera aktörer och med delaktighet från invånarna
- Utgå från de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen

Begreppet folkhälsa

Folkhälsa är ett begrepp som avser en befolknings samlade hälsotillstånd. En god folkhälsa innebär att hälsonivån i befolkningen är hög och att skillnaderna i hälsa mellan olika grupper är små. Hälsa handlar inte enbart om sjukfrånvaro utan även om individers egen upplevelse av fysiskt, mentalt och socialt välbefinnande.

Ett sätt att beskriva vad som påverkar hälsan och dess fördelning i befolkningen är genom Whiteheads och Dahlgrens regnbågsmodell. Regnbågsmodellen visar att det finns ett samspel mellan individers olika lager, från de individuella biologiska skillnaderna till de förhållanden som skiljer sig beroende på kultur, samhällsstruktur och miljö. Modellen tydliggör för hur flera samhällssektorer, inte minst kommunala verksamheter, har betydelse för folkhälsan (Folkhälsomyndigheten 2022).

Dahlgren G, Whitehead M. (1991). Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health. Stockholm, Sweden: Institute for Futures Studies.

Utgångspunkter

Forshagas folkhälsoplan tar avstamp ur Region Värmlands folkhälsost strategi där riktning inom området beskrivs för hela länet. Den regionala folkhälsost strategin utgår från de nationella målområden som Folkhälsomyndigheten formulerat. De beskrivna målen har, i kommunens handlingsplan, använts som utgångspunkt för att ta fram aktiviteter inom varje målområde. På så vis kan vi arbeta gemensamt mot det övergripande målet om en god och jämlik hälsa för alla. Folkhälsoplaneringen utgår från ett helhetsperspektiv för att inkludera flera faktorer som påverkar den fysiska och psykiska hälsan hos olika målgrupper.

Som grund i arbetet med jämlikhet och hälsa ligger de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen samt de globala målen Agenda 2030. I dessa grundläggande riktlinjer finns viktiga och relevanta beskrivningar om människors rätt till en välfungerande och trygg vardag som på flera vis är avgörande för hälsan.

Tillämpningsområde

Folkhälsoplanen för Forshaga kommun gäller för kommunens alla nämnder, förvaltningar, enheter och verksamheter. Planen synliggör hur alla verksamheter har en roll i arbetet med god och jämlik hälsa. Planen beskriver även vad Forshaga kommun vill uppnå inom området och hur folkhälsan ska genomsyra det dagliga arbetet genom de formulerade aktiviteter som tagits fram.

I arbetet med våra målgrupper ska folkhälsoplanens aktiviteter finnas närvarande för implementering av planen med mål om effekter i form av stärkt och ökat välmående hos våra invånare.

Målområden

I det nationella arbetet med folkhälsa har åtta målområden pekats ut. Varje område tydliggör delar i ett hälsofrämjande arbete och kan arbetas med isolerat för att sedan speglas i en större kontext.

Den lokala folkhälsoplanen kategoriserar de åtta områdena under Forshaga kommuns egna strategiska och externa mål; trygghet och kunskap för alla samt utveckling och tillväxt i harmoni. Genom att bryta ner de nationella målen till lokala mål kan arbetet med folkhälsa tydligare lyftas in i organisationens verksamhetsplanering och måluppföljning.

Åtta nationella folkhälsopolitiska mål

Det övergripande målet för den nationella folkhälsopolitiken är "att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation". Till det övergripande målet har åtta målområden formulerats (Prop.2017/18:249).

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Sju av målområdena utgör livsområden som omfattar resurser för en god och jämlik hälsa samt inriktning på det arbetet. Det åttonde målområdet betonar vikten av att förbättra hälso- och sjukvårdens verksamhet på ett sätt som motverkar skillnader mellan sociala grupper vad gäller insjuknande, behandling och konsekvenser av sjukdom och ohälsa.

Två strategiska regionala mål

Region Värmlands folkhälsostrategiska plan (2022) har två strategiska mål och ett långsiktigt övergripande mål. Det långsiktiga målet för Region Värmland är *God, jämlik och jämställd hälsa och bäst i Sverige på folkhälsa*.

De två strategiska målen är:

1. Förbättrade förutsättningar för god, jämlik och jämställd hälsa i befolkningen.
2. Förbättrade organisatoriska förutsättningar för folkhälsoarbete

Forshagas målområden

Forshaga kommuns målområden används i handlingsplanen för folkhälsa för att formulera målen i en lokal kontext och för att lättare appliceras i de kommunala verksamheterna. De åtta målområdena från Folkhälsomyndigheten har Region Värmland sorterat in under två strategiska mål. I den lokala handlingsplanen görs samma sortering igen under de två externa målområden som finns formulerade i kommunens strategiska plan.

Trygghet och kunskap för alla.

Inom området finns mål om god utbildning till alla, stärkt rätt till ett jämlikt och värdigt liv samt främjad delaktighet genom inkluderande och tillgänglig information och dialog kring våra tjänster.

De nationella folkhälsopolitiska målen 2, 6, 7 och 8 samt det regionala målet *Förbättrade förutsättningar för god, jämlik och jämställd hälsa i befolkningen*, går i linje med det lokala målområdet *Trygghet och kunskap för alla*.

Utveckling och tillväxt i harmoni

Inom området finns mål om stärkt tillgång till meningsfulla, inkluderande miljöer och aktiviteter för våra invånare, rätt till bostad, trygghet och säkerhet i offentliga miljöer, främjat arbete för en växande kommun och samverkan med näringsliv för hållbart företagande samt främjad minskad miljö- och klimatpåverkan.

De nationella folkhälsopolitiska målen 1, 3, 4 och 5 samt det regionala målet *Förbättrade organisatoriska förutsättningar för folkhälsoarbete*, går i linje med det lokala målområdet *Utveckling och tillväxt i harmoni*.

Implementering av folkhälsoplanen

Varje förvaltning inom kommunen ska, utifrån folkhälsomålen, genomföra aktiviteter efter de förutsättningarna som gäller i den egna verksamheten och som bidrar till måluppfyllelse. Förutsättningarna för detta arbete är olika och möjligheterna att genomföra aktiviteterna kan även vara situationsbundna eller styras av andra faktorer. I arbetet med den årliga verksamhetsplaneringen som respektive förvaltning gör ska därför folkhälsoplanen finnas närvarande för att knyta an verksamheternas mål med de övergripande målen för bättre folkhälsa.

I implementeringen av planen har alla lokala aktörer en viktig roll. Vår kommunala organisation behöver det ideella föreningslivet, näringslivet samt andra organisationer för att arbeta brett med aktiviteterna och nå ut till alla invånare. Att vi som kommun ser möjligheter i samverkan såväl internt som externt är avgörande för resultatet.

Alla verksamheter inom kommunen har en roll som kan bidra till ett stärkt välmående hos våra invånare. Då varje verksamhet kan formulera vad de gör för invånarna med mål om förbättrad hälsa – då når vi också folkhälsomålen.

Implementering i ordinarie arbete kan ske genom följande aktiviteter:

- Kännedom om handlingsplanens intentioner i samtliga verksamheter och förvaltningar
- Integrering i befintliga arbetsprocesser kopplat till planens målområden
- Medvetenhet om hur beslut och olika verksamheter påverkar hälsan och dess bestämningsfaktorer i olika sociala grupper
- Konsekvensanalyser kopplat till god och jämlik hälsa inför förslag och beslut
- Intern och extern kommunikation om insatser, hälsa och goda resultat

Mål

Resultatet av aktiviteter som genomförs har som mål att leda till positiva och mätbara effekter i den statistik som årligen tas fram på nationell, regional samt lokal nivå. Det övergripande målet för handlingsplanen är en god och jämlik hälsa i Forshaga kommun.

Aktiviteter

Planen bryter ut befintliga aktiviteter som verksamheter i kommunen arbetar med för att synliggöra dessa ur ett folkhälsoperspektiv samt stärka och tydliggöra dem i arbetet mot en god och jämlik hälsa för alla. Planen har även adderade aktiviteter beskrivna för att komplettera för de områden där insatser kan utvecklas.

Aktiviteter inom området Trygghet och kunskap för alla

Verksamheternas aktiviteter och ansvar är inom de nationella målen 2, 6, 7 och 8.

Aktiviteter:	Ansvarig:
1. Etablera och utveckla ett ungdomsråd.	Kommunledningsstaben/Kultur- och fritidsenheten.
2. Samverkan med externa aktörer, till exempel Friskvården i Värmland, ska bibehållas och stärkas.	Kommunledningsstaben/Kultur- och fritidsenheten. Vård och omsorgsförvaltningen.
3. Genomföra en översyn och kartlägga vilken typ av kost samt var den säljs eller erbjuds till våra målgrupper.	Kommunteknik och service.
4. Aktiv tillsyn av försäljning av alkohol, tobak och nikotin.	Miljö- och byggförvaltningen.
5. Stötta och vägleda individer till ett självständigt liv genom ekonomiskt bistånd, stärkande insatser och hjälp till arbete eller utbildning.	Lärande och arbete.
6. Aktivt arbeta för att tillgängliggöra information, verktyg och miljöer för fler.	Alla förvaltningar.
7. Ta fram plan för psykisk hälsa och arbeta aktivt med suicidprevention i samverkan med Region Värmland och övriga värmländska kommuner.	Lärande och arbete.

Aktiviteter inom området Utveckling och tillväxt i harmoni

Verksamheternas aktiviteter och ansvar är inom de nationella målen 1, 3, 4 och 5.

Aktiviteter:	Ansvarig:
1. Arbeta förvaltningsövergripande i frågor som rör trygghet och brottsförebyggande insatser.	Alla förvaltningar. (EST, Upptäckargruppen)
2. Skapa naturliga mötesplatser för olika åldrar som uppmuntrar till	Kommunledningsstaben. Kommunteknik och service.

Aktiviteter:	Ansvarig:
rörelse, återhämtning möten eller upplevelser.	
3. Samverkan mellan förvaltningar för feriepraktikplatser, lärlingsplatser och andra arbetsmarknadsinsatser inom den kommunala organisationen samt i det lokala förenings- och näringslivet.	Lärande och arbete.
4. Underhålla och utveckla motionsområden.	Kommunteknik och service.
5. Utreda bostadsmarker och tomter för möjlig byggnation eller etablering.	Kommunteknik och service. Kommunledningsstaben.

Aktiviteter för Kartläggning och uppföljning

Verksamheternas aktiviteter och ansvar ska vara ett stöd för uppföljning av det övergripande folkhälsoarbetet som kommunen arbetar med och dess resultat.

Aktiviteter:	Ansvarig:
1. Genomföra ungdomsenkäten Lupp var tredje år.	Kommunledningsstaben/ Kultur- och fritidsenheten.
2. Etablera ett nätverk för folkhälsa med representanter från valda delar av organisationen samt andra lokala aktörer.	Kommunledningsstaben.
3. Genomföra hälsosamtal med elever i grundskolan. Samverka förvaltningsövergripande kring det avidentifierade resultatet (ELSA).	Barn och utbildningsförvaltningen.
4. Utvärdera folkhälsoarbetet årligen med stöd från översikten Om folkhälsan i Forshaga från Region Värmland.	Kommunledningsstaben.

Utmaningar

I den regionala folkhälsostrategin synliggörs utmaningar kopplat till förutsättningar för hälsan. Utmaningarna kan även appliceras i det lokala perspektivet. Vissa av aktiviteterna i handlingsplanen har formulerats för att möta upp de utmaningar som identifierats. Även i de aktiviteter som inte uttryckligen tar avstamp i utmaningarna bör utmaningarna diskuteras. Genom att medvetandegöra processen kan arbetet löpande förändras och förbättras i ett långsiktigt perspektiv.

Identifierade utmaningar enligt Region Värmlands folkhälsostrategiska plan (2022, 32)

- Vi behöver utveckla och förbättra analysen av förutsättningar för hälsa i Värmland.
- Vi behöver identifiera och synliggöra normer och strukturer som påverkar folkhälsans utveckling i Värmland.

- Vi behöver utforma och genomföra insatser som adresserar utmaningarna avseende förutsättningarna för hälsa i Värmland.
- Vi behöver förfina uppföljning och lärandeprocesser.

Uppföljning

Som en del av att påbörja ett mer samordnat folkhälsoarbete implementeras ett nätverk för folkhälsa i kommunen. Nätverket ska bestå av representanter från flera förvaltningar samt externa aktörer som på olika vis har en viktig roll för invånarnas välmående.

Nätverket för folkhälsa har som uppdrag att löpande följa upp tillgänglig statistik och underlag som berättar om invånarnas hälsa ur olika aspekter. Årligen ska nätverket även redovisa nuläget för hur invånarnas hälsa är på en generell nivå samt återrapportera folkhälsoplanens aktiviteter för kommunens ledningsgrupp samt kommunstyrelsen. Det ska även utvärdera och prioritera folkhälsofrågor för det kommande året och presentera dessa för kommunens ledning.

Hälsan i Forshaga kommun mäts genom kartläggningar och dialog med verksamheternas målgrupper. En kontinuerlig uppföljning av invånarnas mående av vikt för processen. Viktiga underlag är bland andra Folkhälsomyndighetens faktablad, LUPP-rapporten, skolhälsovårdens datainsamling, polisens trygghetsundersökning, Kolada och kunskap från kommunens olika verksamheter. Dessa utgör grund för prioriteringar av insatser, uppföljning och utvärdering. Med kartläggningar som grund i kombination med tvärssektoriella dialoger, i exempelvis nätverket för folkhälsa, kan en gemensam bild växa fram som hjälper processen framåt.

Referenser

Region Värmland, Kultur- och bildningsnämnden. 2022. *Region Värmlands folkhälsostrategiska plan År 2022-2030*. (<https://regionvarmland.se/27790.html>), (2022-10-20).

Folkhälsomyndigheten. 2022. *Hälsans bestämningsfaktorer*. (<https://www.folkhalsomyndigheten.se/en-god-och-jamlik-halsa-pa-alla-nivaer/tema-folkhalsa/vad-ar-folkhalsa/sociala-bestamningsfaktorer/>), (2023-01-16).

Folkhälsomyndigheten. 2022. *Nationella folkhälsomål och målområden*. (<https://www.folkhalsomyndigheten.se/en-god-och-jamlik-halsa-pa-alla-nivaer/tema-folkhalsa/vad-styr-folkhalsopolitiken/nationella-mal-och-malomraden/>), (2022-12-28).

Proposition 2017/18:249. *God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik*.